

Književnost in umetnost.

V Clevelandu v Ameriki je tamkajšnji Slovenski Sokol uprizoril Ganglovo dramo "Sad greha".

Več jezikov znaš, več veljaš., pravi pregovor. Najboljši je torej tisti, ki zna vse jezike, ali kar je isto, svetovni jezik, ki ga govore po vsem svetu. To pa je možno doseči edino s pomočjo esperantske slovnice, ki jo dobita za 1.30 K edino pri založniku Ljud. Koserju, Juršinci pri Ptuj, Štajersko, in po kateri se naučite svetovni jezik v par tednih. Kdor ne verjame, se naj prepriča sam!

Damir Feigel: Pol litra vipavca. Pisatelj humorist Damir Feigel je zbral razne dosedanje svoje črtice ter jih izdal pri Kleinmayerju in Bambergu v Ljubljani pod naslovom: "Pol litra vipavca". Vsebinska je razdeljena na štiri dele: Gaudeamus igitur, Uredniške tajnosti, Holmes in njegova smrt, Iz četrte dimenzije. Zabavno berilo, knjigo, ki ima 133 strani, toplo priporočamo.

Na prihodnjem koncertu "Glasbene Matice" se bo izvajal "Povodnji moč", najnovejša in ena najboljših skladb Viktorja Parme, ki jo je gospod skladatelj poklonil pevskemu zboru "Glasbene Matice".

Učiteljski konvikt.

Letnino za l. 1911 so plačali ti-le tovariši in tovaršice: Marija Cepuder iz St. Lamberta; Fr. Kozjak, Matija Pelko, I. Stapišnik, F. Jankovič, M. Garbais, Iv. Simončič in Leopold Šireelj, vsi iz Toplice pri Zagorju ob Savi; Albin Štrekelj iz Škocijana pri Divači; učiteljski zbor Koroške Bele in krajni šolski nadzornik gospod Fran Verweger, oskrbnik pri kranjski obrtni družbi (12 K); Miloš Roš iz Hrastnika (1 K); A. Račič iz Boštana (3 K); Vekoslav Lilijski iz Poljske pri Litiji (4 K); Anton Berginec, Josip Pahor, Marija Kenda in Antonija Trpin, vsi iz Sežane; Ivan Šemrl in župnik Ivan Lovšin, oba iz Lesca na Gorenjskem; Ana Vavken, Peter Jocič in Josip Lapajne, vsi iz Cerklje; Milan Volkov in M. Kavčičeva, oba iz Pliskovca; Josip Zajec in Marija Kalinova, oba iz Velikega gabra; Ana dr. Romihova, Pavla Zirer (1 K) in Josipina Jerman (1 K), vse tri iz Krškega! Hvala!

Darovi, pokroviteljina. Županstvo na Viču pri Ljubljani, 50 K kot četrti rok pokroviteljine; Posojilnica za Loški potok, Drago, Travo in sosedstvo, 20 K; Posojilnica v Framu, 10 K; Kmetška posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani, 50 K; Posojilnice v Ornomlju, 25 K; učiteljski zbor I. mestne šole v Ljubljani, 4 K, ki so preostale pri zbirki za vene r. Sl. Cepudru. Bog plati!

Kranjske vesti.

—r— **Toplice pri Zagorju ob Savi.** Koncem m. m. je zaključila tukajšnja šolska kuhinja svoje sedmo leto. V zimski seziji 1910—11 je bilo v 74 dneh opoldne s toplimi jedli pogošenih 5929 otrok, povprečno 80 na dan. Za gmotno podporo tej šol. kuhinji zasluži zahvalo tukajšnje kons. društvo bratovske skladnice, za požrtvovalen trud pa tov. nadučitelj Fr. Kozjak in gospodične učiteljice: Franja Jankovičeva, Mici Garbajsova, Ivana Simončičeva in Poldi Šireljeva. —e—

—r— **Roditeljski sestanek v Idriji.** Na c. kr. rud. deški ljudski šoli se je vršil dne 5. aprila t. l. roditeljski sestanek. Predaval je tov. A. Šabec o pokorščini in spoštovanju otrok do staršev ter njih velikem vzgojnem pomenu. Razložil je navzočim staršem, da sta pokorščina in spoštovanje, ki si brez njih sploh ne moremo misliti nobenega družabnega obstoja niti javnega reda, osnovna podlaga vsej vzgoji. Pojasnil jim je, kako čestokrat nemogoče gojimo ravno z omalovaževanjem te osnovne vzgojne podlage napram otrokom družabni obstoj v ožjem smislu — družinsko življenje. Otroka ni vzgojevati v tem oziru ne prestrogo ne prepoustljivo. Izbrati je najbolje "zlato srednjo pot". — Predavanje, ki mu je vpletel omenjeni tovariš mnogo zgledov iz lastnega življenja, so poslušali starši z zanimanjem in odobravanjem.

—r— **Umrl je v nedeljo, dne 2. aprila v Gorjah pri Bledu Jakob Žumer.** Bil je po celem Gorenjskem znan mož. Klerikalnega mišljenja ni nikdar zastajal, vendar so njegovi politični nasprotniki lahko z njim občevali, ker je bil koncilijanten mož in ni nikdar katerega sovražil zaradi njegovega liberalnega prepričanja. V Gorjah je bil nad 25 let župan. Bil je brat pokojnemu nadzorniku Andreju Žumru.

—r— **Tovarišu Galetu,** učitelju v Ljubljani, je umrla v najkrajšem času za tretja hčerka Gabriela, v nežni starosti dveh let. Pač hud udarec za rodovino. Mi sočuvstvujemo z nesrečno rodovino ter ji izražamo svoje sožalje.

—r— **Kranjska** ima po zadnjem ljudskem štetju 525.083 prebivalcev, približno toliko, ka-

kor pred desetimi leti. Nazadovani so gorenjski in dolenski okraj, kar je pripisati močnemu izseljevanju, ki je zopet posledica slabih gospodarskih razmer.

Štajerske vesti.

—š— **Suplent ali suplentka** se sprejme s 1. majem za petrazrednico v Čadramu pri Konjicah. Ponudbe z izpričevalom in domovnico na krajni šolski svet Čadram pri Konjicah.

—š— **Pevski in gledališki večer** priredi središka sestrazrednica na Velikonočni ponedeljek v šolskih prostorih v Središču. Na vzporedu so tele točke: 1. Pesem "Pomladni izprehod" (Fr. Serajnik). 2. Deklamacija "Pomladna bajka" (Fr. Žgur). 3. "Vino in voda" troglasi zbor s samospeli ter s spremljevanjem harmonija (A. K.). 4. Deklamacija "Mejnik" (A. Askere). 5. Pesem "Večerno solnce" (A. Kosi). 6. Gledališki igri: a) "Hvaležna sirota" (v dveh dejanjih. Spisala R. Kosova). b) "Skrb in Smrt" (v enem dejanju. Priredil Juraj Pongrac. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina sedežem se 80 vin., stojščim pa 30 v. Čisti dohodek se uporabi za šolske namene. — Šolske prireditve v Središču nudijo udeležencem vsakokrat lep užitek, zato se je nadejati tudi obilne udeležbe.

—š— **Trbovlje** dobe električno razsvetljavo. Na tem se imajo zahvaliti šolskemu nadzorniku in županu Vođušku, ki se je mnogo trudil za razsvetljavo vasi in ceste.

—š— **V Vuzencl** je umrl Anton Remšnik, učitelj v pokoji. Pokopali so ga v ponedeljek. Pogreba se je udeležilo mnogo učiteljstva iz mariborskega okraja, med njimi vuzeniška šola z otroki in tudi drugega občinstva. Pokojnik je služboval kot šolski voditelj v Soboti trideset let.

—š— **Iz Maribora** poročajo: Na tukajšnji deželni sadje- in vinorejski šoli se vrši od 8. do 13. maja teoretično-praktičen tečaj za pridelovanje krme. — Od 8. do 10. maja se vrši na šoli še tečaj za pridelovanje zelenjadi. Število udeležencov je omejeno na 20. Javiti se je do 1. maja ravnateljstvu; to daje tudi vsa druga pojasnila.

—š— **Iz Trbovelj** pišejo: Tukaj se je dne 8. aprila ustrelil naš rojak inženir Ernest Irgel. Bil je sin poprejšnjega nadučitelja Irgla, ki je tudi na enak tragičen način storil konec svojemu življenju. Pokojnik je bil obče priljubljen, miren in blag značaj. A kiuta vratna bolezen ga je pregnala iz njegove službe v domač kraj, kjer je mislil, da dobi zdravje. Toda vedno bolj je hiral, in ker mu tudi italijansko južno podnebje ni moglo popraviti zdravja, se je vrnil domov, kjer ima pokopanega očeta in mater ter storil obupen čin samomora. Vzrok samomora je iskati v prvi vrsti v boleznih, v drugi vrsti v nesrečni ženitvi. Od svoje žene — rojene Ogrke — je ločen. Eoega brata ima slepega — sploh nesrečna rodovina skozinsko. Trbovecem je bila simpatična cela nesrečna rodovina, zato tudi vsi odkritosrečno sočuvstvujejo z ostalimi sorodniki. — Ernestu pa blag spomin!

Goriške vesti.

—g— **Muzejsko društvo za Goriško v Gorici** prosi tem potom še enkrat svoje prijatelje in zastopnike po deželi, naj kolikor mogoče vplivajo na ljudstvo, da ne bo prodajalo ali celo darovalo naših domačih starin v tuje roke. Ravno te dni se je baje dogodilo, da so nekateri laški gospodje pobrali razne naše objekte po nekaterih vaseh. V Gorici imamo sedaj svoje društvo, ki ustanavlja svoj "Nar. muzej", tedaj pridno vsi na noge in skrbite, da se nam ne zgubi niti ena stvar več v tuje, nam nasprotno roke.

—g— **Gradeški hospic.** Deželni odbor opozarja, da bo sprejetih tudi letos brezplačno 50 ubogih otročičev, ki so škrofulozni in so pristojni na Goriškem.

—g— **Za nadučitelja na Vogrskem** je imenovan tovariš Alojzij Urbančič, bivši nadučitelj v Mirnu. Lojzeta so hoteli ubiti, a on je trda kost, da so si klerikalci polomili zobe!

—g— **Nova trdnjava.** Na Gluhem Vrhpolju v Brdih zidajo novo trdnjavo. Goriško je z vojaštvom preplavljeno kakor v vojnem času in trdnjave se dvigajo iz tal kakor gobe.

Istrske vesti.

—i— **Šlička iz "Legine šole" v Kerkavcih.** "Edinost" objavlja: Učiteljica: "Leggi! Otrok je umel povelje: — leži! In — legel je na klop.

Učiteljica: Ma leggi! Non capisci!
Otrok, misleč, da ni legel dovolj nizko, je legel na to pod klop.

Učiteljica: Ma! ma! leggi! Dio mio!
Otrok, začuvši ime ma-ma (mama) je pobral čepico in svoje šolsko opravo ter se odpravil domov, da leže v naročje svoji mami; mislil je, da je tako izpolnil zapoved svoje učiteljice!

Komentarja k temu ni treba, ker je jasno, v kake svrhe in za kako in čigavo deco

naбира Lega prispevke in v kake "kulturne" svrhe, dočim bi za veliko potrebo razdeljevala one podpore za "italijanske" otročiče po istrskih mestih in mesteih.

—i— **Istrski deželni šolski svet in verski pouk.** Istrski deželni šolski svet je sklenil v svoji zadnji seji, da mora škofjski ordinarijat preskrbeti duhovnike za verski pouk na privatnih šolah, ki poučujejo brezplačno, in da taki duhovniki tudi nimajo nobene pravice do kake plače ali odškodnine. Če se pa brani cerkvena uprava dati kateheta, so privatne šole upravičene poveriti verski pouk kateremu-koli duhovniku ali pa tudi učitelju, ki ima uzposobljenost za ta pouk.

—i— **Iz šolske službe.** V VI. činovni razred je bil pomaknjen ravnatelj italijanske državne realne gimnazije v Pulju. Jos. Vettach.

—i— **Učiteljska konferenca u Pazinu.** Pučki Prijatelj, popovsko glasilo Istre, opisuje u svojem 9. br. od 30. ožujka t. g. tok službene učiteljske konference u Pazinu. Medju drugim kaže ovo: "Prvi dan prije podne bila su dva krasna predavanja, jedno od g. Barbalica (Produžne škole obzirom na poljodjelstvo), drugo od gđjice. Wrišer. (Ženski ručni rad u pučkoj školi.) U drugu raspravu ne ulazim, jer tomu nevjest, a prvog dotično po P. P. krasnoj raspravi opažam ovo: G. Barbalic je baš lijepo čitao, a sam ne razumije da živi u Istri; pao kao iz oblaka u ovaj kotar, da pomogne širiti popovske — jedino spasonosne ideje u Istri? Čitanje, kao rečeno, bilo je krasno, a i stvar bit će valjda krasna, al za danas u Istri neizvediva, pak zato pitam g. Barbalica: Kako stojimo sa našim pučkim školama u Istri? Da li zbilja odgovaraju zahtjevima našeg poljodjeljskog pučanstva? Nejmamo li ništa u našim učevnim osnovama o poljodjelstvu? Gdje su zaspali vitalni proizvodi Istre, kao vinogradarstvo i maslinarstvo? To je izostalo, jer ubog nejma sam o tom pojma! U opće kratko rečeno: Čitanje bilo lijepo i gladko, prepisivanje još ljepše, al ono bi vrijedilo za kakvu sjevernu pokrajinu, a za Istru možemo slavno uložiti — ad acta — sa svim Barbalicem. — Veli dalje: "Na slične sestanke mogli bi pozvati i svećenike — veroučitelje, koji imadu u smislu škol. zakona savjetujući glas. Zašto se je to u Pazinu mimošlo? Netko na konferenciji pitao za razjašnjenje. Odgovorio je ravnajući učitelj g. Matanić sa opakom, da bi i svećenici došli, kad bi ih tko platio? Moguće da je dopisnik ovih redaka bio gluh kod konference i da nije čuo rečenom upita a niti odgovora Matanića, pa sve da bi i rekao makar i u konferenciji, što mislim da je drugom prigodom, nije nit najmanje zlagao. — Nego opažam, da je Matanić prepoznava sluga i lievo i desno, pa zato odklanjam od njega ovakve laži. Da se je nekomu valjda prohtjelo i svećenika uz bok, to stoji, da dotični vidi i čuje, kako njegova kreatura znađe vjerno braniti podmorša osvojenia i njegova načela. Ta nepobitna je istina, da se Hrvat učiteljstvo Istre nezna maknuti bez svećenstva. Tužan dotični učitelj, koji po njihovom mnijenju malo krivo stupi; tu su odmah — in moto — sva svedstva makar i najpodlija. Učiteljstvo Istre ne treba da se toga boji, nego treba malo više kolegijalnosti, manje obzira, pak bi se sve uredilo. — Nadaljuje: Radi toga se je valjda n. pr. prvi dan poslije podne na jednom promijenijo program, da se je mogao obdržavati popodne kroz više sati privatni sastanak učiteljstva pod patronatom prisutnih profesora g. Doroghya i g. Novljana. To je isto — sic! — Istina, da se je prvog dana promijenio program, al to iz drugih razloga; istina je istotako, da so učitelji bili elektrizirani od dotičnih profesora et Comp. kao nestašna djeca, al da so učitelji kotora Pazina postali liberalci, to je užasna laž. Učitelji su se rastali i svaki će i naprovo radit, kao i do sada po receptu svog duhovnog nadzornika, pa makar se profesori i drugi inspiratorji na glavu postavili. Da je Matanić liberalac, dokazuje nam glasovanje za člana u kot. škol. Vijeće. Svi učitelji, koji stoje pod strogom kontrolom popadžja, glasovali su za Matanića, osim dvojice, na koje će dakako, ako se doznade, napasti popovi i doktori prvaci sa dotičnim trabantima. — Drugom prigodom osvrnut ću se na drugi dio članka, t. j. na napadaje osebne naravi.

Tržaške vesti.

—t— **Zavezino zborovanje v Trstu,** ki se vrši letos o Binkoštih, utegne biti eno najlepših, kar smo jih imeli doslej. Tržaško slovensko učiteljstvo se z vso vnemo temeljito pripravlja, da zborovanje najsijajnejše uspe. Pričakujemo, da se napredno slovensko učiteljstvo udeleži letošnje Zavezine skupščine v največjem številu.

—t— **Navtični tečaj za abituriente.** Na navtični sekciji trgovske in navtične akademije v Trstu otvorijo s prihodnjim šolskim letom enoletni navtični strokovni tečaj, takozvani tečaj za abituriente, za vse one, ki so dovršili srednje šole. Tečaj otvorijo samo tedaj, če se oglasi zadostno število posetnikov. Natančnejša pojasnila daje ravnateljstvo sekcije v Trstu, Lipski trg 1. Oglase se udeleženci lahko takoj, vpisovanje pa bo trajalo od 10. do 15. septembra. Tečaj se potem začne z 20. septembrom.

—t— **Uspesh slovenske umetnosti.** Na koncertu društva "Beneficenza italiana", ki

se je vršil v terek v Politeama Rossetti, stali bili na programu tudi dve slovanski točki, in sicer Smetane "Vltava" in Dvořákova "Legenda št. 4". Prva je občinstvu, ki je sestajalo iz najodličnejših krogov, tako ugajala, da so jo morali ponoviti. Kakor se vidi, prodira slovanska glasba zmagovito tudi med doslej tako enostranskim italijanskim občinstvom.

Koroške vesti.

—o— **Odstop deželnega predsednika Heina.** Kakor poročajo različni listi, je deželni predsednik na Koroškem, baron Hein, izročil prošnjo za vpokojenje. Najbrže pa se izvrši izprememba v deželnem predsedstvu šele v poznem poletju, ker se morajo na željo vlade izvršiti volitve v državni zbor še pod sedanjim deželnim predsednikom.

—o— **Rekarja ves v slovenskih rokah.** V terek so zmagali pri občinskih volitvah v občini Rekarja ves, dve postaji od Celovca, Slovenci v vseh treh razredih. Prvi razred je bil doslej v nemškutarskih rokah.

—o— **Kako pozna dr. Lenard zgodovino koroških Slovencev?** Znani dr. Lenard se je preselil v Celovec, kjer ga čaka baje mastna služba pri Mohorjevi družbi. V "Slovenca" pošilja dopise o Koroški kot veščak. Nedavno se je sestel v Grabštajnu s tinjskim prostom Greg. Einspielerjem ter ves srečen pripoveduje, da je spoznal slavnega prvoboritelja in voditelja koroških Slovencev. Veščak Lenard je namreč uveren, da se je spoznal z Andrejem Einspielerjem, ki je pa, žal, umrl že pred 23 leti. Gregor Einspieler pa ni dosti posegal v politično življenje, najmanj pa je prvoborilec in voditelj.

Splošni vestnik.

"Slovenskega ilustrovanega tednika" 7. številka je pravkar izšla. Kakor vse dosedanje, je tudi ta velezanimiva. Izmed slik omenjamo predvsem slike slovenskih in slovanskih poslancev s kratkimi životopisnimi podatki. Nadalje slika laške krajevke rodbine, nadaljevanje serije slik "slovenske narodne noše" itd. Med tekstom je pač najzanimivejša statistika vseh slovenskih poslancev. Zbrani so tu podatki, koliko je bilo pri zadnjih državnozbornih volitvah volilnih opravičencev, koliko je dobil glasov kandidat nar. napredne, klerikalne, socialnodemokratske stranke in koliko Nemci in Italijani. Ta statistika bo ravno z ozirom na bližajoče se nove volitve v državni zbor tem zanimivejša. Vsaka številka "Slov. Ilustr. Tednika" nam bolj prepričevalno kaže, da je bil ta list Slovincem res potreben. List je že danes, takorekoč ob svojem začetku, na tako lepi višini, da lahko konkurira z vsemi tujimi listi te vrste. Z ozirom na Slovence pa jih celo daleč nadkrijuje, kajti prinaša naše domače slike, ki jih ne prinaša seveda noben tuj list. "Slov. Ilustr. Tednik" lahko prav toplo priporočamo v nadomestilo za razne tuje liste te vrste, ki stoje ponajveč daleč za njim v vsakem oziru.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 588. Kranjsko. 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Zalemlogu se bo stalno namestila služba učitelja in voditelja s postavnimi prejemki in prostim stanovanjem.

Ker je s to službo združen tudi pouk na ekskurzijski šoli na Davi, zategadelj se bode pred vsem oziralo le na moškega prosilca.

Ker je bila ta služba razpisana že s tukajšnjim odlokom z dne 2. junija 1910 št. 1227, so pri prvem razpisu vložene prošnje tudi za zdaj veljavne.

Redno opremljene prošnje naj se vložijo predpisanim potom pri podpisnem c. kr. okr. šol. svetu do 10. maja 1911.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kranju, (dne 3. aprila 1911.)

Jako zanimiv, zabaven in poučen list s slikami je

Slov. Ilustrovani Tednik

ki izhaja vsak petek, ter stane četrtletno le K 1.80. Zahtevajte ga povsod! Naročite ga in inserirajte v njem! Naslov: "Ilustrovani Tednik", Ljubljana.

Slovensko Abecedo za ženska ročna dela

priporoča

Milena Kiferle

učiteljica ženskih ročnih del v Ljubljani, Dolenjska cesta 21.